

the latter word alone is correct. शब्दरत्नाकरी, however, says, "स्यात् सतीर्थः सतीर्थोऽपि तथैकगुरुरित्यपि." Bohtlingk and Wackernagel say that the word सतीर्थ is approved to be correct by Vopadeva. But this is wrong because मुख्यबोधव्याकरण accepts सतीर्थ alone to be correct.

सतीलः 1 A bamboo. -2 Air, wind. -3 Pease, pulse (*f. also*).

सतीलकः Pease.

सतेरः Husk, chaff.

सतोद *a.* Attended with a pricking pain.

सत्तम *a.* Most beautiful, the best, excellent, the most respectable; L. D. B.

सत्तलिका A carpet; Kau. A. 2. 11.

सत्ता 1 Existence, entity, being. -2 Actual existence, reality. -3 The highest Jāti or generality; इच्छादित्रिक्वृतिस्तु सत्ता परतयोच्यते. -4 Goodness, excellence.

सत्तिः 1 Sitting down. -2 Beginning.

सत्त्रम् [सद-ष्ट्रन्] (usually written सत्रम्) 1 A sacrificial session, especially one lasting from 13 to 100 days. -2 A sacrifice in general; त्रेतामपि निबोध त्वं यस्मिन् सत्रं प्रवर्तते Mb. 3. 149. 23. -3 An oblation, offering, gift. -4 Liberality, munificence. -5 Virtue. -6 A house, residence. -7 Covering. -8 Wealth. -9 A wood, forest; अयमेव मृगव्यसत्रकामः Ki. 13. 9. -10 A tank, pond. -11 Fraud, cheating. -12 A place of refuge, asylum, convert. -13 Gifts made at all times; L. D. B. -14 Haughtiness, pride; L. D. B. -15 An assumed form or disguise; छन्नं तथा तं सत्रेण पाष्ठवं प्रेक्ष्य भारत Mb. 4. 88. 40. -Comp. -अपश्रयः a place of refuge, asylum. -अयनम् (णम्) a long sacrificial session. -परिवेषणम् distribution of food at a sacrifice. -शाला an alms-house.

सत्रायते Den. A. To perform a sacrifice.

सत्त्रिन् *m.* 1 One who constantly performs sacrifices, a liberal householder; भूमि वृत्तिकर्ता दत्त्वा सत्री भवति मानवः Mb. 13. 62. 29; अत्येशरत परस्परं धियः सत्रिणां नरपतेश संपदः Sī. 14. 32. -2 A priest superintending or performing a sacrifice; Bhāg. 4. 14. 7. -3 A class-mate, disciple; तदस्य गृदाः सत्रिणश्च संवादयेयुः Kau. A. 1. 11; स सत्रिभिः शपथपूर्वम् एकैकममात्यम् उपजापयेत् Kau. A. 1. 10. -4 An ambassador or agent in a foreign country.

सत्त्रा *ind.* With, together with; सत्त्रा उत्त्रकलत्रमित्रनिवैः Rām. ch. 2. 94. -Comp. -हन् *m.* an epithet of Indra.

सत्त्रिः 1 A cloud. -2 An elephant.

सत्त्वम् [सतो भावः] (Said to be *m.* also in the first ten senses) 1 Being, existence, entity. -2 Nature, essence. -3 Natural character, inborn disposition; अच्योष्ट सत्त्वान्तृपतिश्च्युताशः Bk. 3. 20. -4 Life, spirit,

breath, vitality, principle of vitality; उदूगतानीव सत्त्वानि बभूवरमनस्त्वनाम् Rām. 2. 48. 2; चित्रे निवेश्य परिकलिप्तसत्त्वयोगा S. 2. 10. -5 Consciousness, mind, sense; वाक्च सत्त्वं च गोविन्द बुद्धो संवेशितानि ते Mb. 12. 46. 4; Bg. 16. 1; Bhāg. 7. 15. 41. -6 An embryo. -7 Substance, thing, wealth. -8 An elementary substance such as earth, air, fire &c. -9 (also *m.*) A living or sentient being, animal, beast; वन्यान् विनेष्यन्निव दुष्टसत्त्वान् R. 2. 8; 15. 15; किं गोऽपयनिविशेषाणि सत्त्वानि विप्रकर्त्तोषि S. 7; Ma. 9; यश्चासूनपि संत्यजेत् करुणया सत्त्वार्थम्भ्युदतः Nag. 2. 10. -10 An evil spirit, a demon, ghost; अद्य नूनं दशरथः सत्त्वमाविश्य भाष्टे Rām. 2. 33. 10. -11 Goodness, virtue, excellence. -12 Truth, reality, certainty. -13 Strength, energy, courage, vigour, power, inherent power, the stuff of which a person is made; निजमेव सत्त्वमुपकारि सताम् Ki. 18. 14; Mb. 12. 313. 17; कियासिद्धिः सत्वे भवति महतां नोपकरणे Subhās.; R. 5. 31; Mu. 3. 22. -14 Wisdom, good sense. -15 The quality of goodness or purity regarded as the highest of the three Guṇas q. v.; (it is said to predominate most in gods and heavenly beings). -16 A natural property or quality, characteristic. -17 A noun, substantive. -18 Intellect (बुद्धि); अध्यात्ममवितर्कं च सत्त्वं प्रविशते परम् Mb. 12. 204. 18. -19 The subtle body or individual soul (लिङ्गशरीर); गृहाणीव हि मर्त्यनामाहुर्देहानि पण्डिताः। कालेन विनियुज्यन्ते सत्त्वमेकं तु शाश्वतम्॥ Mb. 11. 3. 8. -Comp. -अनुरूप *a.* 1 according to one's inborn disposition or inherent character; सर्वे कृच्छ्रातोऽपि वाच्छति जनः सत्त्वानुरूपं फलम् Bh. 2. 30. -2 according to one's means or wealth; सत्त्वानुरूपाहरणीकृतश्रीः R. 7. 32 (Malli.'s interpretation does not appear to suit the context). -आत्मन् *m.* the individual soul (लिङ्गदेह); वरो तिष्ठति सत्त्वात्मा सततं योगयोगिनाम् Mb. 12. 253. 6. -उत्साहः 1 natural energy. -2 energy and courage. -उद्रेकः 1 excess of the quality of goodness. -2 pre-eminence in strength or courage. -गुणः the quality of purity or goodness. -तनुः epithet of Viṣṇu; श्रेयांसि तत्र खलु सत्त्वतनोनुरूपं स्युः Bhāg. 1. 2. 23. -धातुः the animal sphere. -धामन् epithet of Viṣṇu. -योगः 1 dignity; Kau. A. 1. 9. -2 association with life; चित्रे निवेश्य परिकलिप्तसत्त्वयोगा S. 2. 10. -लक्षणम् signs of pregnancy; तत्कथमिमामभिव्यक्तसत्त्वलक्षणां ... प्रतिपत्स्ये S. 5. -लोकः a world of living beings. -विहृतः loss of consciousness. -विहित 1 caused by nature. -2 caused by goodness. -3 virtuous, upright. -संशुद्धिः *f.* purity or uprightness of nature; अभयं सत्त्वसंशुद्धिः Bg. 16. 1. -संपन्न *a.* 1 endowed with goodness, virtuous. -2 equable, even-minded. -संपूर्वः 1 loss of strength or vigour. -2 universal destruction. -सारः 1 essence of strength. -2 a very powerful person. -स्थ *a.* 1 being in the nature of things. -2 inherent in animals. -3 animate. -4 characterized by goodness, good, excellent. -स्थः a Yogi; कर्मस्था विषयं ब्रूयुः सत्त्वस्था; समदर्शिनः Mb. 12. 238. 6.

सत्त्वकः The spirit of a departed person.